

Місто тіней

Мія Марченко

УРИВОК

Життя дванадцятирічної Марти змінилося назавжди: переїзд, нова школа, чуже місто і майже незнайомий їй батько зі своєю новою дівчиною Інґе. Янгол, вирізаний зі слонової кістки, — єдине, що залишилося дівчинці від матері. Вона називає його Йоль, — як і жителі Міста Тіней. Саме біль втрати допоміг Марті туди потрапити: у Місті Тіней завжди холодно, похмуро і зупинився час. Там вона знайомиться із Маґнусом, який уже багато років переживає втрату дружини, добрим ліхтарником Тобіасом і кам'яним лицарем Роландом та його коханою. А ще хоче показати Місто хлопчику Дані, у якого немає батька, але є мама-художниця та жорстокий дідусь.

(уривок)

Різдвяний ранок був білим і тихим. Коли Марта, прокинувшись, визирнула у вікно, всі дерева були засипані снігом і м'яко підсвічені сонцем, що ховалося за білими хмарами. Скрізь було так біло, наче очистився цілий світ, і все страшне, темне й болюче врешті лишилося позаду. У квартирі також панувала дивна умиротворена тиша. Поряд на розкладачці, запнувшись ковдрою майже з головою, сопів Дані. Вчорашній Алексів різдвяний подарунок — модель вітрильного човна в коробці — лежав біля самісінької подушки хлопця, вигадливо покладений — так, щоб не зім'яти ненароком і щоб побачити одразу, коли прокинеться.

Було ще дуже рано, година сьома чи восьма, вирішила дівчинка, судячи з золотавого, прохолодного кольору світла. Дивно, але сьогодні сонячне світло її не дратувало, не здавалося різким чи жорстоким — навпаки, побачивши, як ніжно виблискує під ним пухкий сніг, Марта почувалася сповненою енергії та радості. Хотілося підхопитися і щось вчудити — крикнути на весь голос або вибігти босою надвір і затанцювати. Вона відчула, що не в змозі більше лежати. Ідея! Вона приготує їм сніданок! Алекс, мабуть, здивується.

— Ярку, ти вже знаєш, який хочеш отримати різдвяний подарунок?

— Бабусю, я вчора ввечері дочитав одну книжку і зрозумів, що маю на свято все, що хотів би. Бо на Різдво головне ж не подарунки. Насправді значно крутіше те, що ми підемо всією сім'єю кататися на ковзанах, а потім будемо сидіти і довго розмовляти біля ялинки, як і щороку. Ці розмови, жарти для мене найважливіші. Не терпиться порозглядати нові книги... Класно, що канікули і можна весь день дивитися різдвяні фільми. А ще мамине смачнюще какао!.. Ти любиш какао своєї донечки?!

— І печиво!

— І печиво!

— Так, Ярку, я теж люблю дух свята, але що робити, якщо й досі хочеться того в'язаного шарфа в подарунок?

Марта тихенько встала й боса, у самій піжамі, вислизнула в коридор. Не можна,

аби Дані прокинувся, тоді різдвяний сюрприз зіпсувався б. Вона була майже певна, що впорається з тостами в гніздечках і гарячим шоколадом. Аби тільки знайшлися потрібні продукти.

Опинившись на кухні, Марта одразу встромила носа до холодильника. Молоко, яйця та хліб. Лишилося знайти какао. Або хоча б каву... Намагаючись не грюкати дверцятами старезних шафок, дівчинка заходилася шукати. Нічого. Може, на верхніх полицях? Її увагу привернули дві великі коробки, щільно перемотані липкою стрічкою, наче щойно з пошти. Чудово. Певно, на них можна стати.

Однак, роздивившись коробки та адресу відправника, дівчинка здогадалася, що це таке. Отже, Алекс таки забрав її речі з пошти! І коли тільки встиг?

Марта схопила кухонного ножа і тремтячими руками почала різати липку стрічку. У першій коробці лежав здебільшого одяг, кілька її улюблених м'яких іграшок та ляльок, а ще книжки та диски; три фотоальбоми з їхніми з мамою світлинами, щоденник, у який Марта наклеювала картинки з журналів; колекція зошитів з фотографіями з різних куточків світу на обкладинках та її записники з нашкрябаними олівцем історіями та оповіданнями. Все, як вона склала в Сонячному Місті. Дівчинка всілася на підлогу, поволі виймала речі, пестила, ледь не пробувала на смак.

Врешті настала черга другого пакунку. Там виявилася одна-єдина стара й пошарпана коробка, щедро притрушена м'яким наповнювачем. Марта стиснено зойкнула й кинулася її відкривати. Ялинкові прикраси чудово витримали подорож, усі до одної були цілі. Дівчинка обережно торкнулася кожної, вітаючи старих друзів. Улюблений мамин чорний котик на клубку ниток, двійко білих оленів — вона сама вибрала їх під час різдвяної прогулянки по крамницях. Легкий, аж невагомий, білий ведмедик і вкритий блискучим снігом лісовий будиночок із затишно освітленим вікном належали ще бабусі, маминій мамі.

Марта схопила коробку, навшпиньки прокралася назад до маленької кімнати й тихенько заходилася прикрашати ялинку, намагаючись не розбудити Дані. Вона так захопилася цим процесом, що й сама не помітила, як почала промовляти до прикрас.

— А ти ходи сюди, — шепотіла вона, стаючи навшпиньки, аби прилаштувати на найвищу гілку крихітного набурмосеного ведмедика. — Ні, повернись. От упертий. Чого ти відвертаєшся? — докоряла вона іграшці, вже вкотре поправляючи кріплення, аби та висіла мордочкою до кімнати, і раптом затнулася, усвідомивши, що промовляє, зовсім як мама.

Марта застигла з іграшкою в руці. То он воно що! Ось звідки це дивне відчуття спокою, наче хтось люблячий стоїть за спиною і водить твоєю рукою. Мама була з нею, тут, у цій кімнаті. Насправді вона ніколи її не покидала.

Скільки разів у своєму житті Марта не прикрашала б ялинку, мама завжди буде з нею на Різдво. А може, й не тільки.

Дівчинка раптом згадала про картину Емми. Тепер вона трохи краще розуміла художницю, яка вже багато років оплакувала матір так само, як принцеса Мафальда — у темряві й холоді. Емма взялася писати "Золотого короля" з материних ескізів, бо

також хотіла відчувати свою матір, наблизитися до неї хоч на хвилину, а Данін дід у своєму горі позбавив її цієї втіхи. Як добре, що Алекс усе виправив! Думки дівчинки повернулися до батька. Виявляється, вона майже нічого про нього не знала. Судячи з ескізів, що їх вона бачила в шафі, він справді мав бути дуже вправним художником. А як спритно він полагодив картину! За одну-єдину ніч, як у казці. Це видавалося чимось неймовірним. Вона ж сама бачила, як було порізане полотно, самі клапти висіли. Реставрувати такі ушкодження за якихось вісім-дев'ять годин здавалося чимось неможливим. Так, неможливим, якщо...

Марті раптом відвисла щелепа.

Дівчинка побігла в коридор і штовхнула двері до батькової кімнати. Вона має спитати його. Негайно!

Алекс спав. Просто поперек ліжка, навіть не роздягнувшись на ніч. Так, наче впав і одразу заснув. Вигляд у нього був геть виснажений.

Марта стояла і дивилася на нього. Їй раптом згадався зал у гільдії і голос Емми — високий і чистий: "Та він вправніший за мене і втричі вигадливіший. Небезпечний навіть у тому, що стосується техніки. Деякі викладачі дратувалися з його копій, бо не могли відрізнити — уявляєш, Марто?!".

Здогад дівчинки перетворився на цілковиту впевненість. Неможливо було за одну ніч полагодити картину, яку було знищено так, як Еммину. Алекс або мусив зробити копію, або мав її заздалегідь.

Вона підійшла до шафи і поволі прочинила дверцята. Вчора вона не знайшла порізаного полотна, але й не видивлялася його. Папки в лівій частині шафи — ті, що лежали на полотнах, набитих на рами, — були недбало складені. Як тільки дівчинка прочинила ліву половину шафи, мальовані аркуші хвилиною розлетілися по підлозі, і з найнижчої полиці знічено глянув на Марту куточок полотна зі знайомим темним фоном.

Алекс ворухнувся в неї за спиною, сонно підвів голову.

— Марто? Щось сталося, любя? Котра там година?

Дівчинка обернулася до нього і якийсь час стояла мовчки, не розуміючи, чого в ній більше — обурення чи захвату.

— Тату, — врешті сказала вона. — Але ж так не можна. Це ж ти намалював ту картину.

Він підвівся. Похапцем, ніяково стираючи сон з обличчя. Та видно було, що тіло відмовляється йому коритися. Алекс сперся на ліжко і важко сів на підлогу обличчям до доньки.

— Як ти здогадалася?

Марта пирхнула і вказала на розчахнуті дверцята шафи.

— Емма мені розповіла про те, як ти малював, коли вчився. Вчора в кімнаті пахло лаком і свіжою фарбою, — додала вона. — А ще ти, мабуть, копіював заздалегідь, бо завжди їздив на роботу на восьму, хоча насправді твоя робота починається о пів на десяту, так написано на табличці біля офісу.

— От вже не думав, що живу з маленьким Шерлоком Холмсом... — приречено зітхнув батько і хитрувато примружився. — То що, ти мене здаси?

Марта замислилася. Потім похитала головою.

— Ні. Якщо ти скажеш, чому так вчинив.

Алекс підвів очі й подивився на неї, наче бачив доньку вперше. Він раптом зрозумів дещо важливе: він справді має пояснити, висловитись докладно й чесно. Перед ним стояла цілком доросла людина, і цій людині він був винен купу пояснень.

— Не міг більше бачити, як вона себе мучить, — поволі вимовив він, прикривши обличчя рукою. — Картина ж вийшла чудова, а ніхто про це так би й не довідався. Ніхто б не знав, яка Емма художниця, як вона вміє відчувати... Як бачить... Яка вона... Лише через те, що той старий... Тобто через те, що її батько не хоче відпустити її від себе.

Марта підійшла й сіла поряд з ним, плече до плеча.

— Але ж ти не знав, що Емма її знищить. Та все одно робив копію... Чому?

— Не знаю... Може... Бо це було як колись, — відповів Алекс глухо й відсторонено, наче уві сні. — Приходити сюди. Малювати. Наче я все ще на щось здатний...

Марта ткнулася чолом йому в плече, і він завмер від того її руху, відчуваючи, як в очах нестримно накипає волога.

— Емма ж здогадається. Вона тебе вб'є, — зауважила донька.

Алекс був їй вдячний за ці слова, бо зміг пирхнути, а це трохи стримало сльози. Він обійняв Марту за плечі й жартівливо докинув:

— Не будемо аж такими песимістами. Вона милосердна пані — певно, не захоче лишити тебе сиротою.

Тепер засміялася Марта. Чмокнула батька в скроню і прошепотіла на вухо:

— З Різдом тебе, тату!

— І тебе, люба.

Вони сиділи поряд ще якийсь час, Марта про щось замислилася, притулившись до його плеча, — так просто й буденно, що навіть не вірилося. Алекс боявся ворухнутись, аби випадково не сполохати її і своє щастя.

— Тату, — раптом знов озвалася вона до нього, навіть не уявляючи, якою солодкою музикою бринить для нього це звертання. — Ти ж мені винен подарунок, пам'ятаєш?

— Точно, — кивнув він.

— Я вже придумала.

— То що ж це? — усміхнувся він трохи нервово. — Краще кажи одразу. Бо якщо квітку з-за моря, ще ж мені перевірити треба.

І вона сказала, несміло тицьнувши пальцем у бік малюнків, що вивалились із шафи і тепер стосами вкривали підлогу. Кораблі, чарівні істоти, мури Королівства Золотих Веж... Вразила глибоко й одразу.

— Навчи мене ось так малювати.

— Як? — розгублено запитав він.

— Як ти, — терпляче пояснила Марта, глянувши на нього з надією. — Ну, може,

звісно, так гарно в мене й не вийде, але ти принаймні спробуй. Будь ласка. Я буду старатися, чесно. Можна зараз почати? Будь ласка! Хоча б трішки...

СЛОВНИК

Гільдія — об'єднання людей за інтересами, певна організація.

Затинатися — зупинятися, перериваючи або припиняючи яку-небудь дію, розмову.

Шерлок Холмс — головний герой детективного роману англійського письменника Артура Конан-Дойля.